

Schopnost na úrovni 5

Žáci podávající výkon na úrovni 5 škály schopnosti řešit problémy dovedou systematicky prozkoumat složitý problém, aby pochopili strukturu důležitých vztahů a informací. Když se setkají se složitým problémem, který zahrnuje více překážek nebo neznámých, snaží se ho vyřešit cíleným zkoumáním, metodickým prováděním plánů o více krocích a pozorným sledováním pokroku. Oproti tomu žáci na úrovni 6 jsou schopni začít rozvinutím celkového strategického plánu založeného na kompletním mentálním modelu problému.

Protože žáci se schopnostmi na úrovni 6 samozřejmě umí plnit i úkoly na úrovni 5, vztahují se následující popisy „schopnosti na úrovni 5“ na ty, jejichž nejvyšší úroveň výkonu je 5 nebo 6. Stejná terminologie se používá, když se hovoří o kumulativních podílech na nižších úrovních. Žáci podávající výkon na úrovni 5 nebo 6 jsou ve zbytku této zprávy také zmiňováni jako „nejlepší řešitelé“.

V zemích OECD podalo 11,4 % patnáctiletých žáků výsledky na úrovni 5 nebo vyšší. V Singapuru, Koreji a Japonsku je více než jedna pětina žáků schopná řešit problémy na úrovni 5. Více než šestina žáků řeší problémy na úrovni 5 nebo vyšší v Hongkongu (Čína) (19,3 %), Tchaj-wanu (Čína) a Šanghaji (Čína) (18,3 %), Kanadě (17,5 %) a Austrálii (16,7 %). Všechny tyto země a ekonomické celky také vykazují relativně vysokou průměrnou schopnost. Oproti tomu země s nízkým průměrným výkonem většinou mají nejnižší podíl žáků, kteří zvládnou úkoly na úrovni 5. V Černé Hoře, Malajsii, Kolumbii, Uruguayi, Bulharsku a Brazílii podávají výkon na úrovni 5 nebo 6 méně než 2 % žáků. Všechny tyto země podaly výkon hluboko pod průměrem OECD.

Obrázek V.2.5 Popis šesti úrovní schopnosti řešit problémy

Úroveň	Rozsah skóru	Procento žáků schopných provádět úkoly na této úrovni nebo vyšší (průměr OECD)	Co žáci zvládnou
1	358 až méně než 423 bodů	91,8 %	Na úrovni 1 jsou žáci schopni prozkoumat strukturu problému pouze omezeně a snaží se o to jen tehdy, pokud se s velmi podobnými situacemi setkali již dříve. Na základě vlastních pozorování známých situací jsou tito žáci schopni pouze částečně popsat ovládnání jednoduchého, denně používaného přístroje. Obecně lze říci, že umí řešit velmi jednoduché problémy za předpokladu, že má být překonána jedna překážka a k dosažení cíle je zapotřebí provést pouze jeden nebo dva kroky. Nejsou schopni dopředu plánovat nebo stanovovat dílčí cíle.
2	423 až méně než 488 bodů	78,6 %	Na úrovni 2 jsou žáci schopni prozkoumat strukturu neznámého problému a částečně ho pochopit. Snaží se porozumět elektronickým přístrojům s neznámými funkcemi, jako jsou domácí spotřebiče a prodejní automaty, a ovládat je, ovšem pouze s částečným úspěchem. Dokážou otestovat jednoduchou hypotézu a dovedou vyřešit problém, který má jednu konkrétní překážku. Dovedou naplánovat a provést pouze jeden krok naráz k dosažení dílčího cíle, avšak mají jistou schopnost sledovat celkový postup řešení.